

Na škole pôsobili často len výpomocní učitelia (maturanti gymnázií), ktorých ustanovili len na školský rok a neraz aj takito absolventi chýbali (napr. školský rok 1932/33) sa začal o dva týždne neskôr a nasledujúci školský rok až začiatkom októbra, viac rokov na škôl pôsobila len Ľudmila Murgašová Púchyová, Zuzana Račanská, Anna Koleničková). S nárastom počtu detí sa podmienky pre vyučbu zhoršovali a obec sa usilovala o zriadenie druhej triedy, čo sa podarilo až za Slovenskej republiky k 1. 9. 1940. Prvým žiakom tejto ľudovej školy, ktorý sa pustil za vyšším vzdelaním, bol Ondrej Chmelík, v školskom roku 1923/24 začala študovať na gymnáziu v Banskej Bystrici, ale potom prestúpil do učiteľského ústavu v Štubniach (teraz Turčianskych Tepliciach) a stal sa učiteľom. Jeho príklad so značným časovým odstupom nasledovala – ako pekne dievča z tejto ľudovej školy – Júlia Rusková. Zmaturovala v r. 1942 a stala sa tiež učiteľkou. Niekoľko jednotlivcov s menšími ambíciami a inými záujmami sa vyučilo remeslu, prvým učňom z obce bol Ján Klinček.

Podľa dostupných informácií z miestnych organizácii najväčšiu aktivitu vyvíjal dobrovoľný hasičský zbor (DHZ). Vznikol v lete r. 1928. Jeho stanovky schválilo Ministerstvo vnútra 8. 10. 1929. Pôvodne sa doň prihlásilo tridsaťpäť záujemcov (ich mena sú v kronike DHZ na str. 9). Aktivných bolo a zostalo okolo dvadsať. Prvým veliteľom zboru bol Ján Dzúrik st. Po dvoch mesiacoch sa vzdal funkcie a novým veliteľom sa stal Ján Dzúrik ml., ktorý zboru velil až do r. 1935. Po valnom zhromaždení DHZ 18. 8. 1935 sa veliteľom stal Ján Brašeň a od 24. 1. 1937 sa tejto funkcie ujal Samuel Cimerman. Hlavnou úlohou zboru bolo hasenie požiarov, na čo sa jeho členovia pripravovali teoreticky a prakticky. Postupne si zadovážili najnutnejšiu techniku a uniformy. Pôsobnosť DHZ sa rozšírila aj na prevenciu (napr. vykonávaním strážnej služby v obci a chotari, prehliadkami dodržiavania bezpečnosti a pod.) a v časoch ohrozenia republiky prevzal aj úlohy civilnej protiletectkej obrany (išlo o samaritánsku službu). Po okresnej hasičskej jednote vznikol posmrtný hasičský fond, s cieľom podporiť pozostalých. Do fondu sa prihlásili aj členovia miestneho DHZ s vložným členským 6,- Kč. DHZ rozvíjal kultúrno-spoločenskú činnosť, a to nacvičovaním divadiel (ako organizátori a režiséri sa osvedčili Ondrej Makovník a Ján Slama, pomáhali im aj miestne učiteľky Zuzana Račanská a Anna Koleničková) a

DHZ Králiky – 10. výročie založenia

poriadanim tanečných zábav, takže sa stal nosným kultúrnym činiteľom v obci. Z týchto aktivít plynuli finančné prostriedky pre činnosť a vybavenie zboru. Vzhľadom na vývoj politickej situácie si DHZ pripomenul desaťrocie svojej pôsobnosti s ročným odkladom.

V obci pôsobili trvale alebo príležitostne aj politické subjekty, ktoré sa zviditeľňovali predovšetkým pred voľbami. Občania Králik boli prívržencami a sympatizujúci hlavne s agrárnou, sociálno-demokratickou a Hlinkovou slovenskou ľudovou stranou (HSĽS). Členovia a prívrženci týchto politických strán vytvárali po voľbách obecné zastupiteľstvo. Z informácií vyplýva, že sa angažovali aj do komunálnych záujmov a potrieb. Pred parlamentnými voľbami navštevovali obec kandidáti do funkcií poslancov a senátorov. Verejné zhromaždenia niektorých politických strán sledovali aj úrady (tak sa zachovala informácia, že na verejnej schôdzi komunistov 24. 7. 1926 bol napr. senátor za

KSČ Václav Chlumecký). V obci existovala slovenská katolícka a evanjelická jednota s náboženským a charitatívnym poslaním. Nevedno z akej iniciatívy sa uskutočňovali v obci aj iné záujmové podujatia (napr. Štefanikov ústav v Turč. sv. Martine koncom roku 1935 usporiadal kurzy varenia, ktoré absolvovalo dvadsaťjeden kráľických žien a dievčat).

Druhá svetová vojna

(budeme pokračovať v budúcom čísle)